

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การวิเคราะห์ภาชนะดินเผาจากแหล่งโบราณคดีปราสาทพนมวัน อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา
ชื่อนักศึกษา	นางสาวดวงกมล อัครมาศ
สาขาวิชา	โบราณคดีสมัยก่อนประวัติศาสตร์
ภาควิชา	โบราณคดี
ปีการศึกษา	2542

บทคัดย่อ

การศึกษาภาชนะดินเผาจากขุดค้นแหล่งโบราณคดีปราสาทพนมวันในครั้งนี้ ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบส่วนผสม เทคนิคการผลิต และการตกแต่งภาชนะดินเผา รูปแบบเด่นของวัฒนธรรมสมัยก่อนประวัติศาสตร์ 2 ระยะที่แหล่งโบราณคดีปราสาทพนมวัน วัฒนธรรมสมัย สมัยที่ 1 ของปราสาทพนมวัน นั้นกำหนดอายุอย่างกว้างๆ ได้ ประมาณ ก่อน 370 ปีก่อนคริสตกาล-คริสต์ศักราชที่ 230 ส่วนในสมัยที่ 2 ซึ่งกำหนดอายุด้วยวิธีใช้ AMS (Accerelator Mass Spectrometry) ได้ระหว่าง 370 ปีก่อนคริสตกาล - คริสต์ศักราชที่ 230 นอกจากนี้ยังใช้หลักฐานโบราณวัตถุประเภทอื่นๆ เป็นหลักฐานประกอบการศึกษา เรื่องการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมของแหล่งโบราณคดีปราสาทพนมวัน และการศึกษาเปรียบเทียบ วัฒนธรรมที่ปราสาทพนมวันกับแหล่งโบราณคดีใกล้เคียงอื่นๆ

ผลการศึกษาสรุปได้ว่าภาชนะดินเผาที่พบในหลุมฝังศพ จำนวน 20 ใบ ภาชนะดินเผาเหล่านี้ มีลักษณะรูปทรงเหมือนภาชนะที่ใช้ในชีวิตประจำวันทั่วไป คือ ภาชนะใส่อาหาร ภาชนะจัดเตรียมอาหาร และภาชนะหุงต้ม น่าจะเป็นภาชนะที่ผลิตขึ้นเพื่อใช้ในพิธีกรรมการฝังศพโดยเฉพาะ ส่วนในเรื่องการศึกษาวัตถุดิน ส่วนผสม การตกแต่ง และ อุณหภูมิการเผา ศึกษาโดยวิธีสีลาวรรณา และ วิธีวิเคราะห์องค์ประกอบทางเคมีด้วย ICP-Atomic Emission Spectrometry เพื่อเปรียบเทียบภาชนะทั้ง 2 แบบ พบว่าดินที่นำมาทำภาชนะดินเผาทั้ง 2 สมัย น่าจะเป็นดินจากคนละบริเวณ แต่ก็เป็นดินที่เกิดบริเวณที่ราบ ลุ่มเช่นเดียวกัน ส่วนผสมที่ใช้พบว่า มีความแตกต่างกัน โดย ภาชนะดินเผาในสมัยที่ 1 ซึ่งเป็นสมัยแรก ของแหล่งโบราณคดีแห่งนี้ มีกรือกเป็นส่วนผสมในเนื้อดิน ส่วนภาชนะดินเผาในสมัยที่ 2 มีการเติม อินทรีย์วัตถุ คือ แกลบข้าวลงไปเนื้อภาชนะดินเผา เทคนิคการขึ้นรูปภาชนะ 2 สมัยนี้ก็ต่างกัน โดยพบว่าสมัยที่ 1 นิยมการขึ้นรูปด้วยมือ แต่ในสมัยที่ 2 พบการขึ้นรูปด้วยแป้นหมุน เพิ่มขึ้นอีกวิธีหนึ่ง การตกแต่งภาชนะของ 2 สมัย มีการตกแต่งต่างกันโดย สมัยที่ 1 ส่วนใหญ่ภาชนะจะมีผิวเรียบ มีการตกแต่งด้วย ลายเชือกทาบในแนวดิ่งและแนวเฉียง ลายขูดขีดและลายจักสาน ส่วนภาชนะดินเผาในสมัยที่ 2 ตกแต่ง ด้วยการรมควัน ร่วมกับ การขัดมันที่ผิวภาชนะ หรือ มีการรมควันเพียงอย่างเดียว อย่างไรก็ตามวิธีการ

เผ่าภาษาของทั้ง 2 สมัยคล้ายกัน คือ เป็นการเผาแบบกลางแจ้ง มีอุณหภูมิต่ำ

จากผลการศึกษาภาชนะดินเผาครั้งนี้ บ่งชี้ถึงการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมที่แหล่งโบราณคดีปราสาทพนมวันสังเกตเห็นได้จากความแตกต่างของรูปแบบภาษาที่พบใน 2 สมัยแหล่งโบราณคดีนี้ นอกจากนี้เมื่อนำภาชนะดินเผาของปราสาทพนมวันไปเปรียบเทียบกับแหล่งโบราณคดีที่อยู่ใกล้เคียงกัน นั้น พบว่าลักษณะของภาชนะดินเผาทั้งรูปแบบ และส่วนผสมมีความคล้ายคลึงกัน จัดอยู่ในช่วงอายุสมัยที่ใกล้เคียงกัน ซึ่งแสดงถึงการติดต่อสัมพันธ์กันระหว่างกลุ่มชุมชนใกล้เคียง ในเขตบริเวณลุ่มแม่น้ำมูลตอนบนด้วยกัน